

Nr 642

Av herr Bohman m. fl., angående företräde till bearbetning av stenkolsfyndigheter m. m.

(Lika lydande med motion nr 536 i Första kammaren)

Under den senaste tioårsperioden har världens behov av olja fördubblats. Den beräknade konsumtionsökningen under kommande år ger vid handen att produktionen måste uppvisa ungefär samma ökningstakt som under den föregående tioårsperioden. För Västeuropas del har utvecklingen gått än snabbare genom att den år 1963 redovisade konsumtionen av 275 miljoner ton olja innebar en fördubbling på fem år, och konsumtionsprognosen för den följande femårsperioden tyder på en ytterligare fördubbling.

Det är därför ingen överdrift att påstå att knappast någon industriell aktivitet förutsätter en liknande expansion som just oljeindustrien. För att tillgodose detta snabbt växande energibehov krävs det att alla tillgängliga resurser utnyttjas. Det krävs dessutom att nya reserver skapas för att önskemålet om en jämn och säker tillförsel av energi till en rimlig kostnad skall kunna tillfredsställas.

Västeuropas andel av den totala världsproduktionen av olja och naturgas har tidigare varit och är fortfarande relativt blygsam. I och med upptäckten av de stora naturgasfyndigheterna nära Groningen i Nederländerna har emellertid optimismen om Västeuropas möjligheter till en högre grad av självförsörjning ökat. De nederländska fyndigheterna har givit anledning att förmoda att de sedimentära avlagringarna under stora delar av Nordsjön kan innehålla kolväte. Samma förväntningar kan ställas på havsbotten utanför Sveriges västkust och i södra Östersjön, vilken har en likartad geologisk struktur. Man kan därmed säga att intressesfären för oljeprospektering nu kommit att innefatta även vår del av världen, och den gängse inställningen att Västeuropa i detta hänseende icke erbjuder några möjligheter har allmänt börjat revideras.

Vad som i första hand bör göras är givetvis en noggrann och omfattande kartläggning av de västeuropeiska tillgångarna. I nordsjöområdet pågår redan en omfattande prospekteringsverksamhet, och det enda sättet att få bekräftelse på de svenska områdenas reella värde är att även här lika noggranna geologiska kartläggningar göres.

Förutsättningarna härför är bl. a. tillgång till riskvilligt kapital och att detta kan arbeta under betryggande rättsförhållanden.

De måste emellertid konstateras att den skisserade utvecklingen skett så snabbt att lagstiftningen i de berörda länderna — inte minst gäller detta Sverige — inte hunnit anpassas därefter. Det är därför av vikt att de villkor på vilka undersökning och bearbetning av naturtillgångar kan äga rum blir utredda.

De folkrättsliga villkoren för en exploatering utanför territorialvattengränsen har klargjorts genom tillkomsten av 1958 års Genèvekonvention om kontinentalsockeln, som tillerkänner strandstaten suveränitet över sockelns icke levande naturtillgångar. Genom det nyligen fattade beslutet om svensk anslutning till densamma har sålunda skapats den grundläggande förutsättningen för undersökningar och exploatering av eventuella fyndigheter i det aktuella undersökningsområdet i Nordsjön och Östersjön.

Härigenom aktualiseras emellertid också frågan om koncessionsrätten till fyndigheterna. Enligt gällande lagstiftning rörande olje-, gas- och saltfyndigheter begränsas koncession till undersökningar. Innehavaren av sådan koncession äge icke företräde till bearbetningskoncession inom prospekteringsområdet. Kungl. Maj:t äger fri prövningsrätt.

En lagändring härvidlag är enligt vår uppfattning i hög grad motiverad. Prospektering av fyndigheter av denna art kräver stora investeringar, och det är därför angeläget att enskilt initiativ och enskilda resurser tillvaratages för sådan verksamhet. Det måste antagas att undersökningar från enskilt håll icke kommer till stånd med mindre att den som erhållit undersökningstillstånd också får företräde att utnyttja de vunna resultaten. En lagändring som garanterar den som är villig att satsa arbete och pengar på berörda undersökningsverksamhet rätt att utvinna fyndigheterna skulle med säkerhet leda till en i hög grad behövlig intensifierad prospektering.

Motsvarande lagändringar har även vidtagits i andra länder.

Med stöd av det ovan anförda hemställas,

att riksdagen måtte besluta vidtaga sådana ändringar i lagen ang. stenkolsfyndigheter m. m. att den som erhållit koncession för undersökning jämväl erhåller företräde till bearbetningskoncession, samt

att vederbörande utskott måtte utarbeta härför erforderliga förslag till författningsändringar.

Stockholm den 27 januari 1965

Gösta Bohman

Hans Nordgren

Tore Nilsson